

Dalibor Prančević

Dunav Rendić – od boemskog života do dominantnog ukusa publike

*Dunav Rendić – slikar i boem, Galerija Emanuel Vidović,
Split, 20. prosinca 2022. – 26. veljače 2023.*

AUTORICE IZLOŽBE: Sandi Bulimbašić i Darija Alujević

„Potrebno je poznatije Dunavove radove stvarno likovno vrednovati, a ne tek pripisati površnosti njegove boemštine. Pri tome pridonose i datumi njihova stvaranja, jer su oni raniji likovno kvalitetniji, a kasniji komercijalno površniji. U svakom slučaju Rendićeve su slike ugodne u svakom stanu. Možda će dalja istraživanja donijeti nove pozitivnije podatke.” Riječi su to koje korifej splitske povijesti umjetnosti dr. sc. Duško Kečkemet upravlja dr. sc. Goranu Grubišiću, liječniku koji 2018., za stručnu javnost, posve neočekivano objavljuje monografiju *Dunava/Dunaja Rendića (1880. – 1944.)*, umnogome zapostavljenog umjetnika, sina glasovitog nestora hrvatskog kiparstva Ivana Rendića (Goran Grubišić, *Dunav Rendić ili kako je jedan liječnik uspio istražiti životni put i stvaranje zaboravljenoga hrvatskoga slikara*, Medicinska naklada, Zagreb, 2018.). Monografiju, dakle, nije napisao povjesničar umjetnosti primjenjujući kakvu standardnu povijesnoumjetničku metodologiju i stručne alate, nego zanesenjak koji je krenuo putem jednog prilično neobičnoga umjetničkog duha. Tako se u monografiji donose brojne zanimljive crtice o umjetnikovu životu, popisuju i predstavljaju pronađeni radovi. Ova je publikacija svojim objavljivanjem postala referentan naslov i više nego solidan temelj za sve sljedeće istraživačice i istraživače koji će se baviti interpretacijom i razumijevanjem umjetničkog opusa manje poznatog sina velikog oca.

Sve do ovoga Grubišićeva pozamašnog truda, znanja o Dunavu Rendiću nisu bila usustavljena ni opus prikupljen pa je

bilo nemoguće sa sigurnošću iznijeti stav o kakvom je zapravo slikarstvu riječ i kakvo je njegovo značenje danas. Toga su se posla uhvatile dvije povjesničarke umjetnosti, Darija Alujević i Sandi Bulimbašić, te uz pomoć kustosice Petre Dajak Belas, a u organizaciji Muzeja grada Splita, prezentirale pomno odabrana Rendićeva djela. Ambicija nipošto nije bila iscrpna monografska izložba, nego odabir djela preko kojih je moguće vidjeti važnost pojave Dunava Rendića u likovnom svijetu i saznati provjerene podatke o njemu i njegovu djelu. Stoga se u prizemnom prostoru Galerije Emanuel Vidović u Splitu predstavilo ukupno četrdeset slikarskih radova širokoga vremenskog dijapazona od kojih se tek manji dio nalazi u javnim zbirkama a veći u privatnom vlasništvu brojnih obitelji i pojedinaca. Usto je izložen i jedan portret Dunava Rendića kakvim ga je pred kraj njegova života vidio suvremenik Stjepan Baković. Ovom izložbom htjelo se i uspjeti pokazati one najmarkantnije osobine jednog opusa koji danas pridonosi tkanju povijesti umjetnosti u Hrvatskoj i valorizira nekoć očigledno izrazito popularno slikarstvo iz brojnih građanskih salona Splita i ostalih gradova gdje se Dunav Rendić pojavljivao i povremeno boravio.

O samom Rendićevu umjetničkom školovanju zapravo i nema pouzdanih podataka. Jedini zabilježeni spomen u tom smislu njegova je nazočnost početkom stoljeća u privatnoj školi Mate Celestina Medovića u Zagrebu. Ipak, kako se za njegova brata Velebita zna da je prvu poduku u Trstu dobio od Paška Vučetića, slikara koji je usko surađivao s njimo-

FOTO Z. Sunko

FOTO Z. Sunko

FOTO Z. Sunko

vim ocem, moguće je isto pretpostaviti i za Dunava. Bilo kako bilo, prvo javno priznanje svojeg talenta dobio je u dvadeset i trećoj godini života kada *Novosti* spominju njegov rad i perspektivu pravog umjetnika kista. Autorice izložbe navode prva – i, kako će se naposljetku ispostaviti, jedina – izlaganja u Trstu, Zagrebu i Osijeku. Naime, tada je izlagao u oficijelnim izlagačkim prostorima, da bi nakon osječke izložbe 1911. zaključio tu kratkotrajnu praksu i do kraja svojeg života izlagao u izlozima trgovina i doslovce na ulici, o čemu svjedoče i sačuvani fotografski dokumenti. U tome i jest pravi specifikum ovoga nadasve neobičnog slikara i boema – odabir posve nekonvencionalnog života na margini. Boemski život preslikao se i na dokumentaciju koja je zagubljena i nije brojna pa istraživačima otežava sastavljanje cjelovita mozaika umjetnikova i života i rada (ipak, na izložbi su predstavljeni dostupni materijali). Neodvojive su te dvije komponente na čemu, čini se, inzistiraju i autorice izložbe, spajajući ih u samom izložbenom naslovu. Rendića je nedvojbeno potrebno sagledavati kao vrlo pitoresknu osobu splitske međuratne boeme. Primjerice, hedonistički se prepuštao dobroj kapljici u podrumima Kolombatović družeci se s ostalim umjetnicima poput Ivana Sikavice, Ivana Mirkovića ili Branislava Deškovića, a zanimljive anegdote o njemu zapisuje i Tin Ujević za svojeg boravka u Splitu tih godina. Autorice nadalje izdvajaju i nekonvencionalnog fotografa Petra Ruljančića, koji svoj fotografski atelijer Zavod Olympia pokraj Zlatnih vrata također pretvara u sastajalište zanimljivih osoba, kao i fotografa

Stevana Vladimira Sinobada, koji je umjetniku često pružao financijsku pomoć. Život se Dunava Rendića završava u svibnju 1944. u splitskoj ubožnici, i to dva dana nakon što je preminula njegova nevjerenčana životna suputnica Pupica.

Iako nije sačuvano dovoljno materijala iz najranije faze njegova umjetničkog angažmana, čak mu je i preko dokumentiranih ili sačuvanih fragmenata moguće razabrati određeni doprinos nacionalnom stilu u umjetnosti kroz narodne motive što ih uvodi na slikarska platna, kao i u oslikavanju nekih crkava i kapela. Sve to potanko opisuju autorice izložbe, osobito se, međutim, zaustavljajući na najvećem i najprepoznatljivijem dijelu opusa nastalom u Splitu, gradu koji u godinama međuraća bilježi stanoviti turistički razvoj i dinamiku. Valjalo se prilagoditi tim novim mogućnostima suvremenog života. Zapravo, umjetnička staza kojom je Dunav Rendić krenuo nije bila ona likovnog eksperimentatora i inovatora pa je jednom pronađen likovni obrazac umjetnik bio sklon ponavljati i tek uz male promjene varirati na svojim djelima, što se očituje ponajprije u prikazima mora. Takve su likovne kompozicije odgovarale dominantnom ukusu publike, ali i u grad prišpjenih turista, pa se umjetnik i okrenuo prodajnom aspektu svojeg djela više negoli ispitivanju likovnih mogućnosti. Kao što ističu autorice izložbe u predgovoru kataloga, valjalo bi usporediti fotografski kadar iz fotografskih atelijera u Splitu – ali i brojnih časopisa koji su cirkulirali u to vrijeme – i slikarski rakurs Dunava Rendića da se preciznije diferencira njegovo direktno iskustvo plenerističkog slikara od iskustva slika-

ra koji je preuzimao gotove fotografske predloške i po njima u zatvorenom prostoru izvodio brojne komercijalne vedute.

Nadalje, neosporni likovni talent i vještina – baš kako je to pokazala ova splitska izložba – očituju se i iščitavaju na Rendićevim portretima. „Kod Rendićevih portreta koji su izvanvremenski, akademski korektni, oslobođeni bilo kakvih upliva suvremenih strujanja i stilova, vidljiva je impresionistička nota u temeljno realističnim prikazima” – potpuno točno opserviraju autorice izložbe odabirući pritom vrstan *Portret Angeline Ballarin-Borojević* iz sredine 30-ih godina 20. stoljeća koji se danas nalazi u fundusu Galerije umjetnina u Splitu, ali i neka druga zanimljiva djela.

Ako bi se u kratkim crtama moralo opisati slikarstvo Dunava Rendića, tada bi se moglo reći da je to slikarstvo koje je šira publika akceptirala i voljela te njime napučila salone svojih građanskih domova, ali u domeni likovnosti u njemu nema noviteta. Danas mu se prilazi kao korektnom slikarstvu patiniranom vremenom koje svjedoči o karakteru negdašnjeg života u priobalju, ali i nekim osobnim odlukama i odabirima njegova autora. U tom smislu svoju će analizu umjetničkog opusa jednog osobenog autora zaključiti i Darija Alujević te Sandi Bulimbašić: „Splitska scena međuraća bila je, kao i hrvatska likovna scena, dovoljno pluralistička da u svoje okrilje prihvati i stvaralaštvo Dunava Rendića, ali Dunaj je izabrao svoj put određen slobodom, hedonizmom, boemštinom, skromnošću i odustajanjem od osjećaja pripadnosti, velike umjetnosti i velikih ciljeva.” ✕